

2.4. Організаційне мислення суспільства

Горбов В. В.

horbov.vladyslav@kneu.edu.ua

кандидат соціологічних наук,
доцент кафедри соціології
факультету управління персоналом, соціології та психології
КНЕУ імені Вадима Гетьмана
м. Київ, Україна

Горбова Ю. С.

horbova.yuliia@kneu.edu.ua

кандидат соціологічних наук,
директор Інституту соціологічних досліджень
КНЕУ імені Вадима Гетьмана
м. Київ, Україна

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВНИХ ТА ГРОМАДСЬКИХ ІНСТИТУЦІЙ ПЕРЕД СУСПІЛЬСТВОМ: СОЦІОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ АНАЛІЗУ

Проблема відповідальності в сучасному світі постає однією із злободенних. Відповідальність є атрибутом будь-якого соціального явища, вона присутня в усіх сферах життєдіяльності суспільства, чи то політика, економіка, чи соціальна сфера. Розвиток суспільства залежить від того, наскільки індивіди розуміють вимоги суспільства, коли обирають той чи інший вектор поведінки, узгоджуючи свої дії з суспільними потребами. Поняття соціальної відповідальності припускає, що існують конкретні завдання та функції, котрі люди чи організації повинні виконувати по відношенню до суспільства. Соціальна відповідальність може реалізовуватися як через соціальний контроль, так і через розуміння соціальними суб'єктами власної громадської ролі.

Для актуалізації обраної проблематики слід надати певні пояснювальні характеристики. Так, на нашу думку, під час військових конфліктів, соціальна відповідальність державних та громадських інституцій набуває особливо критичного значення. Війна породжує складні виклики для суспільства, зокрема,

загрозу безпеці та благополуччю громадян, руйнування соціально-економічних структур, та поглиблення соціальних нерівностей. В такому контексті, відповідальність державних та громадських інституцій перед населенням стає не лише моральним і етичним обов'язком, але й стратегічним пріоритетом для забезпечення стабільності та відновлення соціального порядку. Загалом, соціальна відповідальність у воєнний період охоплює широкий спектр аспектів, від забезпечення основних потреб населення до захисту прав людини та збереження культурної спадщини. Державні інституції мають нести відповідальність за забезпечення безпеки, медичної допомоги, житлових умов, а також за забезпечення доступу до освіти та інших соціальних послуг. Громадські інституції, у свою чергу, відіграють ключову роль у моніторингу та аналізі поточної ситуації, захисті прав людини, та мобілізації ресурсів для допомоги потерпілим.

В таких умовах особливу актуальність набуває соціологічний скринінг суспільної думки стосовно оцінки першочергової соціальної відповідності організацій та структур перед суспільством. Такі заміри надають можливість зафіксувати певні зміни патернів суспільної свідомості. Для емпіричної характеристики обраної проблематики звернемось до результатів соціологічного дослідження проведеного кампанією «Active Group» у січні 2024 року на замовлення авторів. Вибірка: 600 анкет (репрезентативна за віком, статтю і регіоном України). Теоретична похибка при довірчій імовірності 0,95 не перевищує 4% [1]. Звернемось до одного з елементів отриманого емпіричного масиву.

Таблиця 1. Розподіл відповідей респондентів на запитання «Як Ви вважаєте, які організації/структури повинні бути відповідальними перед населенням?» (у %).

Органи державної влади	88,6
Органи місцевого самоврядування	82,6
Правоохоронні органи	63,7
Комунальні служби	43,4
Політичні партії	38,5
Медичні установи	36,9

Силові структури (армія, СБУ)	36,1
Освітні установи	26,6
Громадські організації	19,5
Великий бізнес	18,5
Волонтерські об'єднання	13,6
Малий і середній бізнес	9,5
Релігійні організації	9,5
Важко відповісти	5,3
Інше	1,2

Аналіз статистичних результатів стосовно визначення організацій та структур, які, на думку респондентів, повинні бути відповідальними перед населенням, виявляє різноманітні перспективи у соціальній відповідальності та можливих напрямках її розвитку у майбутньому.

Перше, що варто відзначити, це домінантне значення органів державної влади та місцевого самоврядування у сприйнятті громадянами як основних відповідальних структур. Це свідчить про високий рівень очікувань до держави як головного регулятора соціально-економічних процесів та забезпечення громадянських прав.

Друге, участь політичних партій, правоохоронних органів та силових структур у списку відповідальних організацій вказує на визнання їхньої ролі у забезпеченні соціальної стабільності та правопорядку. Проте, зафіксований рівень довіри до цих інститутів може свідчити про необхідність подальших реформ та змін у їхній роботі з метою збільшення прозорості та ефективності.

Оцінка відповідальності великого та малого бізнесу, громадських організацій та волонтерських об'єднань свідчить про те, що ці структури не розцінюються як ті, що першочергово мають нести відповідальність перед суспільством, оскільки це не є їх першочерговим обов'язком. Однак, ці сектори можуть мати важливе значення у майбутньому, зокрема, через розвиток корпоративної соціальної відповідальності та мобілізацію громадськості для вирішення соціальних проблем.

Загалом, аналізуючи отримані дані, можна очікувати подальшого розвитку механізмів контролю та моніторингу з боку громадян, а також посилення

співпраці між різними секторами суспільства для досягнення спільних цілей у сфері соціальної відповідальності. У майбутньому, розвиток інститутів соціальної відповідальності може вимагати більшого залучення громадськості у процес прийняття рішень та реалізації соціальних програм, а також посилення контролю над діяльністю владних структур та бізнесу з метою забезпечення прозорості та відповідальності. Крім того, важливо розширити спектр соціальних ініціатив та послуг, що надаються освітніми та медичними установами, комунальними службами, громадськими та волонтерськими організаціями для задоволення основних потреб різних верств населення.

Використана література:

1. Електронне видання «Пульс тижня»: 06 – 12 січня 2024 року. URL: <https://activegroup.com.ua/2024/01/15/puls-tizhnya-06-12-sichnya-2024-roku/>

Колінько М. В.

m.kolinko@kubg.edu.ua

доктор філософських наук,
професор кафедри філософії та релігієзнавства
факультету суспільно-гуманітарних наук
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна

Кузьміна А. В.

avkuzmina.fshn22@kubg.edu.ua

студентка 2 курсу магістратури
факультету суспільно-гуманітарних наук,
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна

ПРОБЛЕМА СОЦІАЛЬНОЇ РАЦІОНАЛЬНОСТІ У ІСТОРИЧНІЙ РЕТРОСПЕКТИВІ

Раціональне розуміння соціальних феноменів є умовою продуктивних змін у суспільстві та дозволяє науково обґрунтувати перспективи подальших трансформацій. Концепція раціональності зачіпає дії, переконання, бажання і